

УРОК № 25	ДАТА : 10.04 група 201
Тема:	Словосполучення з прийменниками в(у), при, за, із-за (посіяти у дощ; працювати в бібліотеці; росте при дорозі; за часів Мазепи; за активної підтримки).
Мета:	(формування компетентностей): <i>предметні</i> (поглиблене знання учнів про синтаксис та синтаксичні норми; підвищення мовленнєвої майстерності учнів шляхом практичного засвоєння синтаксичних норм; уміння правильно вживати прийменники <i>в (у), при, за, із-за</i>); <i>ключові</i> (уміння <i>вчитися</i> : уміння школярів спостерігати за мовними явищами та робити висновки, збагачення словникового запасу учнів; <i>комунікативні</i> : навички роботи в колективі, уміння працювати самостійно; <i>інформаційні</i> : уміння узагальнювати теоретичний матеріал у вигляді таблиці, уміння працювати з текстом; <i>загальнокультурні</i> : мовленнєва культура учнів, ініціативність, самостійність мислення).
Тип уроку:	урок засвоєння нового матеріалу.
Обладнання:	дидактичний матеріал.
Хід уроку	

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

1. Емоційна зарядка

Життя справді складне, і єдиний у нього підручник — досвід.

- Прочитайте слова Г. Тютюнника. Як ви розумієте думку українського письменника?

2. Комунікаційний практикум

- Закінчіть речення:
 - Мовленнєва культура — це...
 - Синтаксична норма — це...
 - Знання правил вживання прийменників потрібні, тому що...

3. Перевірка домашнього завдання

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ, ЗАВДАНЬ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Слово вчителя

Мова — показник ерудиції, інтелекту, внутрішньої культури людини. З раннього дитинства, засвоюючи мову, ми запам'ятовуємо правила використання прийменників.

Ці навички стають для нас автоматичними, але вони не позбавляють нас від усіх помилок. Як часто у вашому житті виникали ситуації, коли ви не були впевнені в тому, що правильно вжили прийменник? Визначте, яких синтаксичних помилок припускаєтеся ви найчастіше.

IV. ЗАСВОЄННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота з підручником

- Вивчення параграфа «Словосполучення з прийменниками *в (у), при, за, із-за*».

2. Лінгвістичне дослідження

- Заповніть другу та третю колонки таблиці.

Відмінки	Прийменники	Приклади
Родовий		
Давальний		
Знахідний		
Орудний		
Місцевий		

3. Творча робота

- Згадайте й запишіть по два фразеологізми з прийменниками **в (у), при, за, із-за**. Поясніть їхнє значення.

4. Складання пам'ятки

- Узагальніть відомості про вживання прийменників, склавши пам'ятку.

Коментар для вчителя. Зразок пам'ятки

Прийменник у вживається:	
1.	Між приголосними: <i>узяв у хлопця, пішов у кіно.</i>
2.	Перед приголосними на початку речення: <i>У кімнаті тихо.</i>
3.	Після паузи (розділового знака) перед приголосним: <i>Дитина — у плач.</i>
4.	Між голосним і приголосним та завжди перед в, ф, льв, св, тв, хв тощо: <i>виглянув у вікно; у хвилини тривоги; зайшла у своїй справі.</i>
Прийменник в вживається:	
1.	Між голосними: <i>прийшла в аптеку; бачила в озері.</i>
2.	Перед голосним на початку речення: <i>В іншій ситуації. В озері купатися краще.</i>
3.	Після голосного перед приголосним (крім в, ф, льв, св, хв та ін.): <i>зайшли в ліс; але: побачила у вікно.</i>
Уживання прийменників з, із, зі (зо):	
1.	З уживається перед словом, що починається на голосний: <i>вийшов з автомобіля; узгодив з управлінням; вирішили з орендою приміщення.</i>
2.	З уживається перед приголосним (крім с, ш): <i>одна з них мала вже приїхати; наш керівник — із Херсона; але: вийшов зі школи.</i>
3.	Із уживається між приголосними (переважно з, с, ц, ч, ш, щ): <i>із сиром пироги; взяв із шафи; разом із часописом; приїхав із Сімферополя.</i>
4.	Зі вживається перед сполученням приголосних, серед яких є з, с, ц, ч, ш, щ : <i>зустрівся зі старостами груп; виїхав зі Сходу; пізно прийшов зі школи.</i>
5.	Зо (фонетичний варіант зі) уживається з числівниками два, три та займенником мною : <i>зустрівся зо (зі) мною; разів зо два.</i>

► На кожне правило наведіть власні приклади.

V. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота з текстом

- Прочитайте текст. Запропонуйте назву. На які проблеми вказує автор?

До комп'ютерної залежності більш схильні підлітки 11-17 років. У них відбувається втрата відчуття часу, порушення зв'язків

із навколишнім світом, виникає почуття невпевненості, безпорадності, страху самостійного прийняття рішень і відповідальності за них. Комп'ютерна залежність негативно впливає на особистість дитини, викликаючи емоційну й нервову напругу, астеноневротичні та психоемоційні порушення, проблеми в спілкуванні та порушення соціальної адаптації. Нічне використання Інтернету спричиняє порушення режиму сну, унаслідок чого виникає хронічна втома, підвищується дратівливість, конфліктність. З метою подолання сонливості діти, які страждають залежністю, удаються до підвищеного споживання кави, міцного чаю та інших тонізуючих речовин, що також шкодить їхньому здоров'ю. Щоб придбати нові ігри чи пристрої для гри або для оплати користування Інтернетом, деякі діти вдаються до шахрайства.

За ступенем впливу на гравця найбільш потужними є рольові комп'ютерні ігри, які сприяють інтеграції свідомості з комп'ютером, що може призвести до повного самоототожнення дитини з комп'ютерним героєм. У нормальному стані відбувається короточасне поринання гравця у віртуальну реальність з метою зняття напруги,

відволікання від побутових проблем. У випадку патологічного відхилення від норми дитина повертається в реальний світ на короткий проміжок часу, тільки щоб поїсти, попити й трохи поспати. Перебування залежної дитини в кіберпросторі може сягати 18 годин на добу. Залежність, як правило, помічають рідні та близькі користувача за змінами в поведінці, інтересах і режимі дня (За І. Литовченком, С. Максименком, С. Болтівцем).

- Назвіть відомі вам ознаки інтернет-залежності.

2. Колективна робота

- Укажіть правильний варіант словосполучення:

По ініціативі студентів — за ініціативи студентів, за власним бажанням — по власному бажанню, на замовлення — за замовленням, викликати у справах — визвати по справах, наказ по інституту — наказ інститутом, колеги по роботі — колеги з роботи, по робочих днях — у робочі дні, з багатьох причин — по багатьох причинах, робота за професією — робота по професії, при будь-якій погоді — за будь-якої погоди, пляшка на олію — пляшка для олії, одяг на свято — одяг для свята, тарілка для перших страв — тарілка на перші страви, захворів на кір — захворів кором, при Запорізькій Січі — за Запорізької Січі, за листуванням — шляхом листування, писати за адресою — писати на адресу, дзвонить за телефоном — дзвонить телефоном (на телефон), по суті — за суттю, відомий за назвою — відомий з назви, заходити за чергою — заходити по черзі, за напрямом до — у напрямі до, старший за званням — старший рангом, старший по віку — старший віком.

- Зретагуйте словосполучення та замініть у поданих конструкціях неправильно вжитий прийменник **при**.

При вході, жити при автобусній зупинці, битва при Жовтих Водах, верхній одяг залишився при мені, загін при одному керівникові, тільки при умові, що ..., при одній згадці, при виготовленні меблів необхідні якісні матеріали, його знали ще при житті, при підписанні угоди, при зіткненні потягів ніхто не постраждав при підтримці колег, загартуватися при регулярному охолодженні, при адресуванні, вибити скло при аварії, при незалежній Україні, при вході покажіть перепустки, повертався при гучних оплесках, при зачинених дверях, при виконанні службових обов'язків, висипати при кипінні, при появі тріщин на стелі, при аналізі подій.

V. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Самостійна робота

- Поставте пропущені у, в.

... дужках наведено ставки з урахуванням капіталізації; знайшов ... полі; взяли ... аптеці; зустріли ... Львові; бачила ... метро; ... мене їх немає; бачили ... очах; Я знаю: ... таких справах не завжди все й зрозумієш; кинула ... яр; зайшла ... воду; зайшли ... урочище; заніс ... дім; розмовляли ... кімнаті; прийшов ... гості; ... Угорщину поїхали; одягнувся ... святковий одяг; була ... садку; завжди ... твоєму столі; потонули ... хвилях; побачити ... Вінниці.

2. Практична робота

- Поставте на місці крапок потрібний прийменник, поясніть, чим ви при цьому керувались.

1. Стоїть гора високая, ... горою гай, зелений гай, густесенький, неначе справжній рай (Л. Глібов). 2. Там ... горі високій Рoste дерен широкий, А ... того дерена вийшла дівка молода (Нар. творчість). 3. Ой, не гудіть ... мною, голуби, не клопочіть

молодої голови (*Нар. пісня*). 4. Ой, коню, мій коню, не грай ... мною, не неси мене ... чистому полю (*Нар. балада*).

Слова для довідок: під, на, з-під, наді, піді, по.

3. Творча робота

- Складіть речення, у яких би прийменники з — в (у), перед — після, під — над, до — після разом з іменниками, числівниками, займенниками виражали антонімічні відношення.

4. Граматична робота

- Перепишіть речення, відповідно до змісту доберіть з дужок прийменник, поставте іменник чи займенник у потрібному відмінку. Свій вибір обґрунтуйте.

- Визначте відмінок, з яким уживається той чи той прийменник.

1. І вітряк (із-за, з-за, зі) (гай) крилами махає, і дуб зелений, мов козак, (із, з, зі) (гай) вийшов та гуляє (попід, під, понад) (гора) (*Т. Шевченко*). 2. Пливи, косо, тихо (по, за) (вода), а я піду услід (по, за) (ти) (*Нар. творчість*). 3. (Над, наді) (я) ясні зорі (в, у, уві) (*Десна*) кинули вінки, і купальська синь прозора їх несе, немов роки (*М. Стельмах*). 4. (Над, наді, надо) (я) небес бірюза, (під, піді, підо) (я) шовкова трава. Здрастуй, земле, умита дощами (*О. Підсуха*).

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

Рефлексія

- Складіть монологічне висловлення «Що я дізнався про вживання прийменників на сьогоднішньому уроці?»

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ (НА ВИБІР)

§ 17. Вправа 133